

Naar data-gedreven **digital finance**

Keuzes voor een Open Finance framework

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) behartigt de gemeenschappelijke belangen van de Nederlandse en buitenlandse banken die actief zijn in Nederland. Dit document is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in Open Finance en het standpunt van banken hierin.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Open Finance	6
2 Een Europese aanpak voor ‘Open Finance’	8
Open Finance als kans voor betere financiële dienstverlening	8
Hoe te komen tot Open Finance	9
Maak onderscheid tussen consumenten en bedrijven	12
3 Afsprakenstelsel	14
4 Kansen en risico’s van Open Finance	15
Use cases Open Data & Open Finance	15
Een niet-uitputtend overzicht van toepassingen	15
Impact op financiële dienstverlening en de sector	16

Samenvatting

Data-toegang en data-deling van persoonlijke data tussen bedrijven – op initiatief van en met de expliciete goedkeuring van de consument– kan én moet op een veilige, gestandaardiseerde en transparante manier worden ingericht, vindt de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). Dat zorgt voor een competitief ecosysteem voor data-gedreven producten en diensten voor de consument.

Er moet een juiste balans zijn tussen de verschillende partijen in de data-economie – de datagebruikers en -eigenaren, vindt de NVB. Dat vraagt om een nieuw wettelijk kader voor de toegang tot en het delen van persoonlijke data, waarbij individuen meer controle krijgen over hun data die in het beheer zijn van bedrijven en de overheid (de datagebruikers). Hiervoor zou een zogenaamde ‘Data Services Regulation’ moeten worden ingevoerd, zodat data kan worden hergebruikt met goedkeuring van de consument. Hierbij zou Open Data binnen en tussen verschillende sectoren moeten worden gerealiseerd.

De data-economie is een onmisbaar onderdeel van innovaties in producten en diensten, en belangrijk voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland en Europa. Het belang daarvan wordt breed onderkend. Het heeft ook geleid tot nieuwe beleidsinitiatieven van zowel de Europese Commissie als van de Nederlandse overheid, waaronder een Europese data-strategie en de Kabinetsvisie op data-deling tussen bedrijven.

Een belangrijk onderdeel van de Open Data-discussie is Open Finance. In het recente Fintech Actieplan¹ heeft de minister van Financiën aangekondigd een standpunt te willen vormen over de Europese Digital Finance Strategy. Open Finance is een onderdeel van deze strategie, en kan leiden tot aanvullende EU-regelgeving voor Open Finance. Daarnaast creëert de Data Governance Act een Finance dataspace. De Europese Commissie zal in samenhang met de PSD2-review² een uitbreiding van de scope onderzoeken. De ambitie is de introductie in 2024 van een Open Finance framework. In de zomer van 2022 volgt een voorstel voor een regelgevend kader.

De Nederlandse banken willen actief bijdragen aan de totstandkoming van dit initiatief. Daarom doet de sector enkele voorstellen hoe wij vinden dat Open Data en Open Finance in Europese context tot stand kunnen komen. Hiermee willen wij bijdragen aan zowel de Nederlandse als aan de Europese discussie rond Open Data en Open Finance in de komende periode.

1 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/03/fintech-actieplan>

2 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiële-sector/nieuwe-wetgeving-voor-betalingsverkeer-psd2>

Onze belangrijkste aanbevelingen

- Creëer een breed horizontaal framework voor Open Data.
- Richt de scope van nieuwe voorstellen voor financiële dienstverlening op Open Finance op de hele financiële sector.
- Kies voor totstandkoming van Open Finance voor minimale wetgeving voor de scope en toegang tot data, en gebruik maximale marktwerking voor daadwerkelijke inrichting van data-uitwisseling.
- Creëer een gelijk speelveld tussen verschillende actoren.
- Geen verdieping van verplichte data-delings voor de financiële sector, zonder verbreding naar andere sectoren.
- Beperk Open Finance tot natuurlijke personen, in lijn met de AVG.

In deze position paper beschrijven wij hoe Open Finance kan bijdragen aan innovatieve financiële diensten en wat de concrete voordelen voor klanten zijn. Daarbij gaan wij ook dieper in op de geleerde lessen van PSD2 en beschrijven wij de voor- en nadelen van deze aanpak.

1 Open Finance

.....

Data wint aan strategisch belang in de digitale economie. Toegang tot data en het delen van data zijn van belang voor de economie – van Nederland en van Europa. Dit belang onderkennen ook de Europese Commissie en het Nederlandse kabinet. In algemene zin leidt datagebruik tot nieuwe diensten. En tot verbetering van bestaande diensten en producten voor consumenten en bedrijven.

Gebruik van data leidt – onder andere middels kunstmatige intelligentie – tot een verdere verbetering en personalisatie van producten en diensten en ook tot efficiëntere bedrijfsvoering. Om deze voordelen te kunnen benutten, is de brede beschikbaarheid van grote en diverse datasets nodig. Niet alleen het delen van niet-persoonlijke datasets, maar ook juist het vrijwillig delen van persoonlijke data door de data-eigenaren speelt daarin een belangrijke rol. Daarom is de NVB ook voorstander van het bredere concept van Open Data.³

Het concept waarbij consumenten toegang krijgen tot hun financiële data en deze met hun toestemming kunnen delen met derden binnen de financiële dienstverlening – het zogenaamde ‘Open Finance’ – is een afgeleide van het concept Open Data. Het denken daarover bestaat ook al langere tijd. Met de invoering van PSD2 is een eerste stap gezet; consumenten beschikken over de middelen om eenvoudig toegang tot hun betaalddata te krijgen en deze te delen met andere gereguleerde partijen. Als onderdeel van de Europese datastrategie en de Digital Finance strategie is de discussie over de ontwikkeling van een Open Finance framework opnieuw zeer actueel.

In de maatschappelijke discussie worden de termen Open Banking en Open Finance soms door elkaar gebruikt. Open Finance omvat meer producten en diensten dan nu in scope is van PSD2. Die gaat over de betaalinitiatie en – meest relevant – de betaaltransactiedata. Open Finance gaat ook verder dan Open Banking. Open Banking gaat alleen over digitale bancaire diensten, zoals sparen, lenen, hypotheken en beleggen.

Open Finance kan – mits met voldoende waarborgen omgeven en door de consument gewenst – aanzienlijke voordelen opleveren voor het financiële welzijn van de consument. Het combineren van financiële data kan een beter inzicht opleveren in de financiële situatie van klanten. Dat maakt nieuwe financiële diensten mogelijk, zoals persoonlijker financieel advies en maatwerk in financiële planning. Beter overzicht in het financiële huishouden van een consument, maakt bijvoorbeeld ook de afname mogelijk van betere en goedkopere financiële diensten. Dit kan door tarieven te vergelijken, het voorkomen van over- en/of onderverzekering en het vergelijken van verschillende bancaire, verzekerings- en beleggingsproducten voor hetzelfde financiële doel, zoals een belangrijk life event als het pensioen.

.....

³ <https://www.nvb.nl/nieuws/banken-pleiten-voor-balans-tussen-eigenaar-en-gebruiker-van-data/>

Spreken we over datadeling in Open Finance, dan bedoelen we daarmee de horizontale werking van datadeling. Met als uitgangspunt de consent-gedreven datadeling door consumenten, waarbij de wettelijk grondslag in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is geregeld. Daarbij geldt dat datadeling altijd vraaggedreven is; consumenten die data willen delen, moeten erop kunnen vertrouwen dat hun data veilig is en hun privacy is gewaarborgd. Hierbuiten valt datadeling in de verticale financiële waardeketen, bijvoorbeeld outsourcing aan partners en leveranciers van financiële dienstverleners.

In het algemeen omvat Open Finance de financiële data van consumenten bij alle gereguleerde financiële aanbieders; banken en niet-banken zoals betaalinstanties, beleggingsinstellingen, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen.

2 Een Europese aanpak voor ‘Open Finance’

- ● Open Finance als kans voor betere financiële dienstverlening

De toenemende digitalisering in de financiële dienstverlening – waarbij de Nederlandse financiële sector in de Europese voorhoede zit – maakt het mogelijk om de mogelijkheden van Open Finance te benutten. Verdere ontwikkeling van Open Finance is in de eerste plaats in het belang van klanten, zowel van consumenten als van bedrijven. Er is een duidelijk maatschappelijk belang bij het (her)gebruik van data, zowel private en publieke data. Om die reden ondersteunen Nederlandse banken de gedachte van Open Finance, en van Open Data in brede zin.

Wereldwijd zijn er initiatieven in Open Finance. Waar in de Verenigde Staten en Canada deze ontwikkeling vooral marktgedreven is, kiezen Europa en bijvoorbeeld Australië voor meer overheidsgedreven initiatieven in data-toegang en data-deling. Een goed voorbeeld is de wijze waarop de GDPR en PSD2 tot stand zijn gekomen.

In het kader van de Europese Digital Finance Strategy⁴ overweegt de Europese Commissie aanvullende initiatieven voor de totstandkoming van Open Finance. Deze ambitie is ook neergelegd in de Europese Datastrategie, waarbij de Europese Commissie recent de Data Governance Act heeft gepresenteerd. Het uitgangspunt daarbij is dat de data-eigenaren volledige controle houden over hun data. Naast de kansen voor innovatieve financiële dienstverlening ziet de Europese Commissie ook nadrukkelijk risico's, zoals privacy-risico's, misbruik van data en het ontbreken van een gelijk speelveld.

De Nederlandse banken onderstrepen dat Open Finance een belangrijke stimulans voor innovatie kan zijn, wat leidt tot betere, meer persoonlijk en mogelijk goedkopere financiële dienstverlening voor klanten. Daarbij is wel voorwaardelijk dat vervolgstappen rond toegang en het delen van data in Europese context worden genomen. Daarnaast is een gelijk speelveld alleen mogelijk door het scheppen van de nodige randvoorwaarden voor Open Data, waarbij alle sectoren – en niet alleen de financiële sector – hun klanten in staat stellen op eenduidige en eenvoudige wijze data te delen.

4 https://ec.europa.eu/info/publications/200924-digital-finance-proposals_en

We leven in een digitale wereld waar op afstand toegang verkregen kan worden tot een breder spectrum aan online (financiële) diensten. Daarin is het ook van groot belang dat beide transactiepartijen zich makkelijk en betrouwbaar kunnen identificeren. Vertrouwen dat iemand daadwerkelijk is wie hij zegt te zijn, ligt ten grondslag van al dit soort transacties. Ook de juridische zekerheid die digitale identiteit en de Trust Services onder eIDAS bieden (zoals e-signature en virtuele time stamps), is cruciaal en een onmisbare voorwaarde bij de ontwikkeling van een Open Finance framework.

De Nederlandse banken onderstrepen dat Open Finance een belangrijke stimulans voor innovatie kan zijn, wat leidt tot betere, meer persoonlijk en mogelijk goedkopere financiële dienstverlening voor klanten.

● ● Hoe te komen tot Open Finance?

Voor data delen in de financiële sector zoals voorzien wordt in Open Finance, bestaan er op dit moment ten minste twee belangrijke bouwstenen in regelgeving: PSD2 en de AVG. De regels voor het verwerken van persoonsgegevens zijn vastgelegd in de AVG. Deze wet kent het recht om gegevens over te dragen (dataportabiliteit). PSD2 biedt de mogelijkheid tot het real time en gestandaardiseerd delen van betaal(rekening)data door middel van API's.

Het is verleidelijk om bij nieuwe initiatieven in de financiële sector verder te bouwen op het werk dat is gedaan voor PSD2. Toch zijn hiertegen twee fundamentele bezwaren. Een horizontaal onderwerp zoals datatoegang en deling is nu nog opgenomen in een specifieke betaalwet, de Payment Services Directive. Dit zou betekenen dat voor Open Finance een afgeleide van de PSD2 moet worden opgenomen in veel overige financiële wetgeving, zoals in de Consumer Credit Directive, de Mortgage Credit Directive, MiFID2 etc. Hierbij ontstaat het risico van verregaande fragmentatie en een zeer complex wetgevingsproces. Daarom is de realisatie van een horizontale European Data Regulation van belang. Dit als onderdeel van de aangekondigde Europese Data Act.

Daarnaast richt PSD2 zich nu op specifieke marktpartijen. Daardoor ontstaat een ongelijk speelveld binnen het bredere financiële ecosysteem. Het delen van betaaldata richt zich nu eenzijdig op banken. Niet alle partijen zijn gehouden om betaaldata op eenzelfde wijze te delen binnen de financiële sector.

Ook zou Open Finance zich ten opzichte van andere sectoren niet asymmetrisch moeten ontwikkelen. Door digitalisering vervagen binnen de financiële sector de sectorale grenzen. Daarmee worden ook steeds meer niet-bancaire toetreders actief in financiële dienstverlening, waaronder bigtechs. Zo lang er geen voortgang is op Open Data-deling, zouden er geen specifieke vervolgstappen op Open Finance gezet moeten worden. Dit ter voorkoming van een ongelijk speelveld tussen traditionele en niet-traditionele dienstverleners.

De data-eigenaar staat in de huidige opzet van PSD2 onvoldoende centraal. De gekozen systematiek maakt dat de data-eigenaar onvoldoende controle heeft over zijn data. Zowel over de toegang (geven en intrekken van toestemming) als over het delen (weg-is-weg, vergetelheid). Het wegnemen van frictie kreeg voorrang op controle en grip voor de consument. Twee kernbegrippen die wel centraal staan bij de AVG. De NVB vindt dat het bredere data-delen onder Open Data – en daarmee ook Open Finance – gestoeld zou moeten worden op het beste van PSD2 (gestandaardiseerde real time access) gecombineerd met het beste van de AVG (gegevensbescherming, privacy en horizontaal van scope).

PSD2 en de AVG kunnen wel als voorbeeld dienen voor toekomstige data-toegang en data-deling, maar kent ook belangrijke verschillen waarmee rekening moet worden gehouden bij de inrichting van een toekomstig systeem:

- Dataportabiliteit onder de AVG is beperkt tot individuen, waar PSD2 ook gaat over zakelijke klanten.
- De AVG kent geen gestandaardiseerde toegang tot data, waar de PSD2 specifieke afspraken kent over datavelden en technische standaarden (API's).
- Onder de AVG is de dataportabiliteit niet online realtime verplicht. Dat is vaak wel essentieel voor innovatieve toepassingen en het vergroten van mededinging – wat wel mogelijk is onder PSD2.
- Het ontbreekt in PSD2 aan mogelijkheden om voldoende grip op data te houden nadat toestemming is verleend. Dit draagt niet bij aan het gevoel van controle over eigen data.
- Specifieke privacy- en datarechten zijn in sectorale wetgeving opgenomen, aanvullend op brede sector-overschrijdende wetgeving. Daardoor ontstaan fragmentatie en inconsistentie.
- Ten opzichte van de andere partijen en sectoren kent de bankensector intensief toezicht; het data-management in de sector is (mede vanwege dat toezicht) relatief professioneel ingericht.
- Convergentie van Europees toezicht is een belangrijk vereiste, maar is vaak nog nationaal ingericht.

PSD2 is niet het juiste vertrekpunt voor Open Finance

In het denken over datatoegang en datadeling wordt vaak gekeken naar PSD2. Voor bredere vormen van data-deling is PSD2 echter niet het juiste vertrekpunt, vindt de Nederlandse Vereniging van Banken; er zou moeten worden voortgebouwd op de AVG, en meer specifiek op artikel 20 van de AVG.

Het gedachtegoed van PSD2 kan daarbij wel gebruikt worden, waarbij per sector (bijvoorbeeld telecombedrijven, energiebedrijven, maar ook digitale platformen) een minimum dataset verplicht gedeeld moet worden – met instemming van de klant.

Toch zijn de Nederlandse banken van mening dat vervolgstappen richting Open Finance wel degelijk mogelijk zijn. Als het datarecht van de klant in de AVG als uitgangspunt wordt genomen, dan kan de ontwikkeling richting Open Finance – en belangrijker richting Open Data – plaatsvinden via de combinatie van enerzijds een eenduidig Europees wetgevend kader en anderzijds vrijwilligheid in de uitvoering.

Minimale wetgeving op producten en diensten in scope per sector is dan wel noodzakelijk. De NVB vindt dat voor een duidelijke scope van Open Finance de overheid eerst moet aanwijzen dat de hele financiële sector in scope is. Dus elke partij die financiële diensten en/of advies aanbiedt.

Vervolgens zou de overheid moeten aanwijzen welke producten en welke datasets onderdeel zijn van verplichte datadeling op gestandaardiseerde wijze. Voorkomen moet worden dat er per type instelling of sector-per-sector wordt bewogen. Dat zou leiden tot een ongelijk speelveld. Met ook als risico dat grote techbedrijven zoals bigtechs, een nog grotere datamacht opbouwen.

Daarbij moet ook nadrukkelijk de klant als vertrekpunt worden genomen. Een klant kijkt bij financiële dienstverlening niet naar één aanbieder of een specifiek product, maar naar een financiële oplossing. Neem bijvoorbeeld de financiering van een nieuwe woning. In het belang van de klant zullen alle aanbieders van hypothecaire kredieten in gelijke mate betrokken moeten worden. Daarom is het niet zinvol naar een type instelling te kijken, maar zou de activiteit leidend moeten zijn.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de belangen van alle partijen. In de data-economie vertegenwoordigt data immers een waarde. Bedrijven kunnen door data-verwerking deze data verrijken en daarmee waarde toevoegen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan risicobeoordelingen of inzicht in de financiële situatie. Daarom zou alleen ‘ruwe’ data in scope mogen zijn van een Open Finance framework. Op basis daarvan kan iedere dienstverlener meerwaarde creëren voor de klant.

Op welke wijze de feitelijke data uitwisseling plaatsvindt zal de markt moeten bepalen. De totstandkoming van de onderliggende infrastructuur kan naar onze mening via vrijwilligheid het beste ontstaan. Marktwerking bij totstandkoming van bijvoorbeeld een afsprakenstelsel biedt de beste garantie op een efficiënte data uitwisseling tegen de laagste kosten. Een afsprakenstelsel biedt ook de beste garantie op benodigde marktstandaarden. Een duidelijke lesson learned uit PSD2 is het belang van standaardisatie, het gebruik van gestandaardiseerde API's en de noodzaak van duidelijke requirements.

Banken bepleiten minimale wetgeving in de scopebepaling, maximale marktwerking in de uitvoering.

● ● Maak onderscheid tussen consumenten en bedrijven

Hoewel Open Finance voordelen biedt voor zowel consumenten als bedrijven, zou de focus van nieuwe initiatieven vooralsnog alleen op consumenten moeten liggen. Bij de keuze om de AVG als uitgangspunt te nemen als basis voor dataportabiliteit, heeft dit ook impact op de reikwijdte van Open Finance. De AVG gaat alleen over natuurlijke personen. Aangezien een aanpassing van de AVG op dit moment niet opportuun is, bepleit de NVB om Open Finance alleen op natuurlijke personen van toepassing te laten zijn. Regelgeving zou zich moeten beperken tot business-to-consumer (B2C) producten (natuurlijke personen). Voor B2B producten zouden bilaterale afspraken tussen rechtspersonen leidend moeten zijn.

Er zijn echter ook voorbeelden waarbij dergelijke afspraken niet of onvoldoende via vrijwillige weg tot stand komen. De portabiliteit van data door bedrijven van het ene naar het andere platform, zoals ratings en rankings, is daarvan een goed voorbeeld. Deze problematiek is al onderdeel van de lopende discussies rond de Digital Services Act en zou dus buiten scope van Open Finance moeten blijven.

Ook kleinzakelijke gebruikers kunnen baat hebben bij Open Finance, maar dit zorgt voor de nodige obstakels. Een vergelijkbare discussie rond de reikwijdte binnen PSD2, leidde tot grote complexiteit bij de implementatie. Een belangrijke reden hiervoor is dat definities van rechtspersonen te verschillend zijn binnen Europa. In het belang van haalbaarheid pleit de NVB de scope te beperken tot particulieren.

Beleidsaanbevelingen voor Open Finance

- * **Ontwikkel Open Finance binnen een breder raamwerk voor Open Data**
Gebaseerd op het reeds bestaande recht op dataportabiliteit in artikel 20 AVG. Zorg voor technische ondersteuning van de toegang en het delen van financiële en niet-financiële data op initiatief van de consument met derde partijen. Hiervoor kunnen de lessen van PSD2 worden gebruikt, maar kan PSD2 niet één-op-één gebruikt worden voor Open Data en Open Finance.
- **Zorg voor duidelijkheid en Europese harmonisatie rond het (her)gebruik van persoonlijke data in wet- en regelgeving zoals in de AVG**
Zorg dat consumenten naast de bestaande rechten op dataportabiliteit ook de middelen hebben om dit recht uit te oefenen zonder dat partijen barrières opwerpen. Dit zou moeten worden vastgelegd in een Europese Data Act.
- **Eerst verbreden naar de hele sector, dan verdiepen per product**
Verbreed eerst het concept van Open Finance naar alle (financiële) partijen die financiële data beheren, waaronder ook bigtech. Bepaal daarna welke producten en diensten in scope moeten zijn over alle partijen heen. Een eenzijdige focus op banken leidt tot een ongelijk speelveld in een sector waar sectorale scheidslijnen steeds vaker vervagen.
- **Beperk wettelijke initiatieven tot het minimum**
Maar bepaal voor iedere sector welke data in scope is voor dataportabiliteit.
- **Zorg voor maximale marktwerking bij het realiseren van de benodigde infrastructuur**
Maak gebruik van afsprakenstelsels (schemes) voor een efficiënte data uitwisseling. Het SEPA API Access Scheme bijvoorbeeld geeft hiervoor goede handvatten. In een dergelijk scheme kunnen afspraken worden gemaakt over standaarden, governance, eisen aan interoperabiliteit, het business model, het geven van consent en eisen aan beschikbaarheid en veiligheid.
- **Creëer een gelijk speelveld tussen verschillende actoren**
Zorg voor een eerlijk model waarbij alle partijen kunnen profiteren en nieuwe diensten kunnen aanbieden. Voorkom de bestaande asymmetrie, waarbij banken als ASPSP data moeten delen, maar omgekeerd geen gebruik kunnen maken van data van die partijen.

3 Afsprakenstelsel

Er zijn meerdere publieke en private modellen denkbaar voor het tot stand komen van ‘open finance’ diensten. De Nederlandse Vereniging van Banken vindt dat de meest efficiënte wijze in principe tussen marktpartijen kan worden vastgesteld. Hierbij moeten zowel aanbieders als gebruikers bij worden betrokken. Bestaande afsprakenstelsels in het betalingsverkeer – zogenaamde schemes – kunnen als voorbeeld dienen.

In een scheme maken marktpartijen afspraken over contractuele verhoudingen/business model, de governance en het gebruik van standaarden voor efficiënte en veilige implementaties. Voorstellen uit de Euro Retail Payments Board (ERPB) binnen de Working Group on SEPA API Access Scheme vormen een verkenning voor een dergelijk scheme voor open finance.

Uitgangspunt is wel dat de wetgeving stimulansen voor marktpartijen moet bevatten om te komen tot dergelijke afspraken. Bovenop verplichte wettelijke minimumeisen bieden schemes met objectieve ‘adherence criteria’ het gewenste mechanisme om partijen onder voorwaarden toegang te geven.

De bouwblokken van een scheme

- Een afsprakenstelsel voor aangesloten derde partijen.
- Eisen aan interoperabiliteit en standaardisatie, zoals een API-framework.
- Opzetten van scheme owner organisatie, voor governance, adherence criteria, standaarden, business rules, documentatie, stakeholder-communicatie, promotie, fraude-preventie, klachtafhandeling.
- Ruimte voor een business model met (wederzijdse) vergoedingen.
- Consent (authenticatie / autorisatie / verificatie) mechanismen die de gebruiker controle geven over zijn data en overzicht geven van afgegeven consents – met mogelijkheid om te wijzigen en intrekken.
- Eisen aan beschikbaarheid (near real-time, uptime) en veiligheid van de online toegang. Daarnaast blijft er ruimte voor aanvullende bilaterale afspraken tussen zakelijke gebruikers.

4 Kansen en risico's van Open Finance

● ● Use cases Open Data & Open Finance

Zoals betoogd leidt betere toegang tot data tot betere dienstverlening voor klanten. Om een compleet financieel overzicht en inzicht te creëren, zou de toegang tot en het delen van financiële data op alle financiële dienstverleners van toepassing moeten zijn. Banken zien voldoende use cases voor het gebruik van Open Data. Maar er zullen ook nieuwe toepassingen mogelijk zijn die nu nog niet voorzien zijn.

● ● Een niet-uitputtend overzicht van toepassingen

Personal Financial Management (PFM)

Momenteel kan op basis van betaaldata al een verbeterd inzicht en overzicht worden gegeven. Open Finance kan een nog completer beeld op het financiële huishouden geven. Hierdoor zijn klanten in staat om beter grip te krijgen op hun financiële welzijn, betere financiële besluiten te nemen en een goed overzicht te krijgen op hun financiële situatie, nu en in de toekomst.

Pensioen en oudedagvoorzieningen

Te weinig Nederlanders hebben een goed beeld van hun oudedagvoorzieningen. Al lang wordt geprobeerd om het bewustzijn rond het pensioen te vergroten. Een belangrijke stap is gezet met mijnpensioenoverzicht.nl, dat consumenten een compleet overzicht geeft van de verschillende pensioenproducten. Open Finance zou die informatie nog verder kunnen verrijken tot een compleet financieel overzicht, waarbij ook een handelingsperspectief wordt gecreëerd.

Schadeverzekeringen

Veel consumenten zijn goed verzekerd – soms zelfs te goed. Zeker wanneer verzekeringsproducten bij verschillende aanbieders worden afgenomen, bestaat er een risico op over- of onderverzekering. Open Finance kan beter inzicht geven in verzekeringsproducten, de dekking en kosten.

Digitale identiteit en klant-woorden op afstand

Open Finance kan leiden tot meer efficiency bij de verificatie van klanten in het ken-uw-klant proces. Door eenvoudige overdracht van data te combineren met de mogelijkheid om op afstand te worden geïdentificeerd, kan een klant makkelijk overstappen naar een andere financiële aanbieder.

Hypotheeken

Voor de meeste Nederlanders zijn de aankoop en het financieren van het huis één van de belangrijkste financiële besluiten in hun leven. Bij het afsluiten van een hypotheek komen veel aspecten van financiële dienstverlening bij elkaar; het gebruik van data kan veel processen versimpelen. Daarnaast geeft verbeterde toegankelijkheid tot data groter inzicht en overzicht rond de financiële ruimte op korte termijn (de maandelijkse lasten), maar ook op langere termijn (vermogensopbouw).

Schuldenproblematiek en overkreditering

Bij het voorkomen en verhelpen van problematische schulden zijn overzicht en inzicht een belangrijke randvoorwaarde. Open Finance kan zorgen voor een laagdrempelige manier waarop consumenten een integraal beeld kunnen krijgen over verschillende aanbieders heen. Door informatie te combineren met betaaldata, kan de consument meer grip krijgen op inkomsten en uitgaven.

● ● Impact op financiële dienstverlening en de sector

Ondanks de innovaties die de toegang en het delen van data via Open Finance mogelijk maken, zal deze ook leiden tot een geheel nieuwe dynamiek in financiële dienstverlening. Open Finance zal een versnelling geven aan data-gedreven verdienmodellen en nieuwe toetreders op de markt. Daarnaast zal de rol in de waardeketen van verschillende financiële dienstverleners blijvend veranderen. Bij initiatieven rond Open Finance zal vooraf goed bepaald moeten worden wat de wenselijke kaders voor innovatie zijn.

Nieuwe toetreders en concentratie

In de data-economie krijgen grote technologische platformen steeds meer datamacht. Door Open Finance zullen zij nog meer data tot hun beschikking krijgen. Door de combinatie van financiële met niet-financiële data wordt hun dominantie als gatekeepers nog verder vergroot. Zeker als deze partijen niet op gelijke voet data delen. De ontwikkeling van veel genoemde use cases vraagt grote investeringen, bijvoorbeeld in de customer experience en data-analyse, maar ook in databeveiliging. Bigtechs zullen het klantcontact naar zich toe trekken. Ook omdat het verdienmodel niet zozeer in financiële dienstverlening zit, maar in de klantdata.

Zorgplicht

Als gevolg van Open Finance zullen platformen zich in toenemende mate tussen klant en financiële dienstverlener plaatsen. Zij zullen de intermediaire rol gaan vervullen, die traditionele partijen nu aanbieden. De zorgplicht die banken momenteel hebben zal dan richting deze platformen verschuiven, omdat het totaalbeeld op de consument niet langer bij de aanbieders van financiële producten zit.

Ongelijk speelveld

Aanbieders van dergelijke diensten moeten op een gelijk speelveld spelen met de incumbents, de gevestigde partijen. Het principe 'zelfde diensten, zelfde risico's, zelfde regels en hetzelfde toezicht' zou voor alle marktpartijen moeten gelden.

Financiële stabiliteit

De automatisering van financiële beslissingen kan zorgen voor een negatieve impact op de financiële stabiliteit. Neem bijvoorbeeld geautomatiseerde overboekingen tussen spaarrekeningen op basis van rentevergoedingen, waarbij een grote volatiliteit kan ontstaan.

Operational resilience en cybersecurity

Zoals bij PSD2 al te zien is, zal Open Finance ook leiden tot een verdere fragmentatie van de waardeketen. Hierdoor ontstaan ook nieuwe risico's rond operational resilience en cybersecurity. Om zulke risico's te mitigeren, zijn afspraken nodig over standaardisatie. Ook moet zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van Application Programming Interfaces (API's).

Maatschappelijk draagvlak & privacy

Bij de toenemende rol van data in het maatschappelijk leven, zal er ook het nodige draagvlak moeten zijn voor toepassing van die data in nieuwe proposities. Verdere uitbreiding van data-toegang en data-deling is nadrukkelijk een politieke keuze; het kan alleen met maatschappelijk draagvlak onder de data-eigenaren. Vanzelfsprekend moet een eventuele vervolgstap richting Open Data de nodige waarborgen bieden rond privacy, gegevensbescherming en de controle van data-eigenaren over hun data.

© Maart 2021
Nederlandse Vereniging van Banken
Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
020 550 28 88
www.nvb.nl